Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0525U000472

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-10-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Саєнко Яніна Андріївна

2. Yanina A. Saienko

Кваліфікація: к. мед. н., с.д., 14.01.14

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1953-1066

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 14.01.14

Назва наукової спеціальності: Ендокринологія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 28-11-2025

Спеціальність за освітою: Лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Державна установа "Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 01897908

Місцезнаходження: вул. Вишгородська, Київ, 04114, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.003.08

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 01897908

Місцезнаходження: вул. Вишгородська, Київ, 04114, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.37.13, 76.29.37.17

Тема дисертації:

1. Фенотипові та генотипові характеристики пацієнтів з цукровим діабетом 2 типу і мікро- та макросудинними ускладненнями

2. Phenotypic and genotypic characteristics of patients with type 2 diabetes mellitus and micro- and macrovascular complications.

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена вивченню фенотипових та генотипових характеристик пацієнтів із цукровим діабетом 2 типу (ЦД2) та їхнього зв'язку з розвитком мікро- і макросудинних ускладнень. Актуальність теми зумовлена високою поширеністю ЦД2, його гетерогенним перебігом, значним внеском у зростання серцево-судинної смертності, погіршення якості життя та інвалідизацію населення. Метою дослідження було визначити клініко-метаболічні, фенотипові, генетичні та епігенетичні чинники, що асоційовані з ризиком розвитку ускладнень ЦД2. В дослідженні проведено комплексне обстеження пацієнтів із ЦД2, зокрема оцінено вплив вісцерального ожиріння, рівня С-пептиду, аутоантитіл до глутаматдекарбоксилази, функціонального стану нирок і біомаркерів оксидативного стресу на формування ускладнень. Визначено довжину теломер, кількість копій мітохондріальної ДНК, експресію генів HIF-1α, mTOR та ACE. Розроблено математичні моделі прогнозування ризику ішемічної хвороби серця, діабетичної нейропатії та хронічної хвороби нирок із використанням методів регресійного аналізу та алгоритмів машинного навчання. Наукова новизна полягає у встановленні взаємозв'язку між фенотиповими особливостями (ожиріння, інсулінорезистентність, рівень С-пептиду, GADA-статус), генетичними поліморфізмами та біомаркерами клітинного старіння з розвитком мікро- і макросудинних ускладнень ЦД2. Вперше для української популяції створено багатофакторну модель стратифікації ризику ускладнень на основі клініко-метаболічних і молекулярних показників. У роботі представлено вирішення актуальної науково - практичної проблеми діабетології, а саме у можливості ранньої ідентифікації пацієнтів із високим ризиком ускладнень ЦД2, оптимізації персоналізованої терапії та прогнозуванні перебігу захворювання.

2. The dissertation is devoted to the study of phenotypic and genotypic characteristics of patients with type 2 diabetes mellitus (T2DM) and their association with the development of micro- and macrovascular complications. The relevance of the research is determined by the high prevalence and heterogeneous course of T2DM, as well as its substantial contribution to increased cardiovascular mortality, deterioration of quality of life, and disability rates. The aim of the study was to identify clinical-metabolic, phenotypic, genetic, and epigenetic factors associated with the risk of T2DM complications. A comprehensive examination of patients with T2DM was performed, including assessment of the impact of visceral obesity, C-peptide levels, glutamate decarboxylase autoantibodies, renal function, and oxidative stress biomarkers on the development of complications. Telomere length, mitochondrial DNA copy number, and the expression of HIF-1α, mTOR, and ACE genes were determined. Mathematical models for predicting the risk of ischemic heart disease, diabetic neuropathy, and chronic kidney disease were developed using regression analysis and machine learning algorithms. The scientific novelty lies in establishing the relationship between phenotypic traits (obesity, insulin resistance, C-peptide level, GADA status), genetic polymorphisms, and biomarkers of cellular aging with the development of micro- and macrovascular complications of T2DM. For the first time in the Ukrainian population, a multifactorial model for stratifying the risk of complications was created based on clinical–metabolic and molecular parameters. This work addresses an important scientific and practical problem in diabetology - the possibility of early identification of patients at high risk of T2DM complications, optimization of personalized therapy, and prediction of disease progression.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Маньковський, Г.Б., Джунь, Я.Ю., Марушко, Є.Ю., Саєнко, Я.А., Руденко, Н.М. & Маньковський, Б.М. (2022). Використання постійного моніторингу глюкози у пацієнта з ішемічною хворобою серця та супутнім цукровим діабетом 2-го типу. Український журнал серцево-судинної хірургії, 30(1), с.83-88. https://doi.org/10.30702/ujcvs/22.30(01)/MD011-8388 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 2. Джунь, Я.Ю., Марушко, Є.Ю., Саєнко, Я.А., Руденко, Н.М. & Маньковський Б.М. (2022). Вплив дапагліфлозину на клінічний перебіг ішемічної хвороби серця та варіабельність глікемії у пацієнтів з ангіографічно підтвердженою ішемічною хворобою серця та супутнім цукровим діабетом 2-го типу. Український журнал серцево-судинної хірургії, 30(3), с.35-43. https://doi.org/10.30702/ujcvs/22.30(03)/DM031-3543 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 3. Dzhun, Y., Mankovsky, G., Rudenko, N., Marushko, Y., Saienko, Y. & Mankovsky, B. (2023). Glycemic variability is associated with diastolic dysfunction in patients with type 2 diabetes. Journal of Diabetes and its Complications, Article ID: 108519. DOI: 10.1016/j.jdiacomp.2023.108519 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 4. Saienko, Y.A., Gonchar, O.O., Mankovska, I.M., Drevytska, T.I., Bratus, L.V. & Mankovsky, B.N. (2023). Oxidative stress in type 2 diabetic patients: involvement of HIF-1 alpha and mTOR genes expression. Ukrainian Biochemical Journal, 95(2), pp.48-57. https://doi.org/10.15407/ubj95.02.048 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 5. Маньковський, Г.Б., Марушко, Є.Ю., Саєнко, Я.А., Зубович, І.В., Джунь, Я.Ю., Монашненко, О.О., Руденко, Н.М. & Маньковський, Б.М. (2023). Вплив лікування хронічної серцевої недостатності на варіабельність глікемії в пацієнтів без цукрового діабету. Український журнал серцево-судинної хірургії, 31(3), с.71-77. https://doi.org/10.30702/ujcvs/23.31(03)/MM030-7177 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 6. Саєнко, Я.А., Гончар, О.О., Маньковська, І.М., Древицька, Т.І., Братусь, Л.В. & Маньковський, Б.М. (2023). Вплив актовегіну на механізми розвитку окисного стресу у хворих на цукровий діабет 2-го типу з кардіоваскулярною автономною нейропатією. Фізіологічний журнал, 69(5), с.12-21. https://doi.org/10.15407/fz69.05.012 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 7. Саєнко, Я.А., Реброва, Я.Є., Марушко, Є.Ю. & Маньковський, Б.М. (2023). Визначення співвідношення альбуміну до креатиніну в діагностиці діабетичної хвороби нирок (огляд літератури та власні дані). Діабет. Ожиріння. Метаболічний синдром, (6 XII), с.59-67. https://doi.org/10.57105-2415-7252-2023-6-02 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 8. Саєнко, Я.А., Гончар, О.О., Маньковська, І.М., Древицька, Т.І., Клименко, О.О. & Маньковський, Б.М. (2024). Вплив препаратів метаболічної дії на розвиток окисного стресу у хворих на цукровий діабет 2-го типу. Фізіологічний журнал, 70(4), с.22-32. https://doi.org/10.15407/fz70.04.022 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 9. Писарук, А.В., Саєнко, Я.А. & Маньковський, Б.М. (2024). Оцінка кардіометаболічного віку та темпу старіння у людей з цукровим діабетом 2-го типу. Міжнародний ендокринологічний журнал, 20(5), с.343-348. https://doi.org/10.22141/2224-0721.20.5.2024.1418 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до

друку)

- 10. Саєнко, Я.А., Писарук, А.В., Кошель, Н.М. & Маньковський, Б.М. (2024). Клініко-демографічні характеристики пацієнтів із цукровим діабетом 2-го типу різних вікових груп та їх взаємозв'язок із ризиком розвитку серцево-судинних ускладнень. Ендокринологія, 29(3), с.240-246. https://doi.org/10.31793/1680-1466.2024.29-3.240 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 11. Саєнко, Я.А., Писарук, А.В., Кошель, Н.М. & Маньковський, Б.М. (2024). Взаємозв'язок між хронічною хворобою нирок та серцево-судинною патологією у хворих на цукровий діабет 2-го типу різного віку. Український кардіологічний журнал, 31(5), с.21-30. http://doi.org/10.31928/2664-4479.2024.5.2130 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 12. Саєнко, Я.А., Писарук, А.В., Кошель, Н.М. & Маньковський, Б.М. (2025). Взаємозв'язок індексу маси тіла, окружності талії та клініко-лабораторних показників у чоловіків різного віку, хворих на цукровий діабет 2 типу. Клінічна ендокринологія та ендокринна хірургія, (1)89, с.49-56. http://doi.org/10.30978/CEES-2025-1-49 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 13. Саєнко, Я.А. & Маньковський, Б.М. (2025). Характеристика фенотипу пацієнтів із цукровим діабетом 2 типу та ішемічною хворобою серця. Український кардіологічний журнал, 32(2), с.21-31. http://doi.org/10.31928/2664-4479.2025.2.2131(Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 14. Саєнко, Я.А. (2025). Чинники та патогенетичне значення підвищеного рівня С-пептиду в крові людей з цукровим діабетом 2 типу. Діабет. Ожиріння. Метаболічний синдром, (2 XIV), с.34-41. https://doi.org/10.57105/2415-7252-2025-2-01 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 15. Саєнко, Я.А. & Маньковський, Б.М. (2025). Частота виявлення та чинники підвищених рівнів діабет-асоційованих аутоантитіл у крові пацієнтів з клінічним перебігом цукрового діабету 2 типу. Міжнародний ендокринологічний журнал, 21(2), с.147-154. https://doi.org/10.22141/2224-0721.21.2.2025.1512 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 16. Саєнко, Я.А., Кошель, Н.М. & Маньковський, Б.М. (2025). Клініко-метаболічні характеристики пацієнтів з цукровим діабетом 2 типу, які отримують інсулінотерапію або таблетовані цукрознижуючі препарати: порівняльний аналіз. Перспективи та інновації науки. Серія: Медицина, (4)50, с.2515-2526. https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4(50)-2515-2526 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 17. Saienko, Y.A., Krasnenkov, D.S., Midlovets, K.K., Korcheva, V.V., Rebrova, Y.E., Yepishyna, D.D. & Mankovsky, B.M. (2025). Mitochondrial DNA copy number in leukocytes of patients with type 2 diabetes mellitus and chronic kidney disease. Ukrainian Biochemical Journal, 97(2), pp.41-47. doi: https://doi.org/10.15407/ubj97.02.041 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 18. Саєнко, Я.А., Писарук, А.В., Кошель, Н.М. & Маньковський, Б.М. (2025). Прогнозування ризику розвитку периферичної нейропатії у хворих на цукровий діабет 2 типу: математична модель. Діабет. Ожиріння. Метаболічний синдром, (3), с.49-56. doi: https://doi.org/10.57105/2415-7252-2025-3-01 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 19. Саєнко, Я.А., Краснєнков, Д.С., Мідловець, К.К., Корчева, В.В., Реброва, Я.Є., Єпішина, Д.Д. & Маньковський, Б.М. (2025). Поліморфізм гену ангіотензинперетворюючого ферменту у хворих на

цукровий діабет 2 типу з та без хронічної хвороби нирок. Український фізіологічний журнал, 71(3), с.37-43. doi: https://doi.org/10.15407/fz71.03.037 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)

- 20. Саєнко, Я.А. & Маньковський, Б.М. (2025). Порівняльний аналіз клініко-метаболічного профілю пацієнтів із цукровим діабетом 2 типу залежно від наявності діабетичної полінейропатії. Міжнародний неврологічний журнал, 21(3), с.185-191. doi: https://doi.org/10.22141/2224-0713.21.3.2025.1173 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)
- 21. Саєнко, Я.А., Кошель, Н.М., Писарук, А.В. & Маньковський, Б.М. (2025). Прогнозування ризику ішемічної хвороби серця у хворих на цукровий діабет 2 типу: математична модель. Медичні перспективи, 30(2), с.78-90. doi: https://doi.org/10.26641/2307-0404.2025.2.333436 (Особистий внесок здобувача: визначено мету та завдання дослідження, опрацьовано результати, сформульовано висновки та підготовлено статтю до друку)

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U101495, 0124U004408

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Маньковський Борис Микитович

2. Boris Mankovsky

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.14

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8289-3604

Додаткова інформація: Scopus ID 57204863140

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 01897908

Місцезнаходження: вул. Вишгородська, Київ, 04114, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Паньків Володимир Іванович

2. Volodymyr Pankiv

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.14

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9205-9530

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український науково-практичний центр ендокринної хірургії, трансплантації ендокринних органів і тканин МОЗ України

Код за ЄДРПОУ: 22863747

Місцезнаходження: Кловський узвіз, Київ, 01021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравчун Нонна Олександрівна

2. Nonna Kravchun

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.14

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7222-8424

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сергієнко Вікторія Олександрівна

2. Viktoria Serhiyenko

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.14

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6414-0956

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державне некомерційне підприємство "Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького"

Код за ЄДРПОУ: 02010793

Місцезнаходження: вул. Пекарська, Львів, 79010, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жарінов Олег Йосипович

2. Oleg Zharinov

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4089-9757

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 54797224000

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Процюк Ольга Вікторівна

2. Olha Protsiuk

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 03.00.15, 14.02.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5038-3375

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кочуєва Марина Миколаївна

2. Maryna Kochueva

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1516-2155

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Нетяженко Василь Захарович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Нетяженко Василь Захарович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Мальчевська Тетяна Йосипівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна